

2024 m. gegužė | NR. 58

Naujienlaiškis

AŠ MANAU

★ Šiame numeryje:

Lietuvos kelionei
Europos Sąjungoje
ir NATO – 20 metų!

Vakarų parama Ukrainai

Europos Parlamento
rinkimai

Skelbimai

Naujienlaiškio
partneriai:

 VILNIAUS UNIVERSITETAS
TARPTAUTINIŲ SANTYKIŲ IR POLITIKOS MOKSLŲ INSTITUTAS

Lietuvos kelionei Europos Sąjungoje – 20 metų!

Prieš 20 metų prasidėjo ambicingiausia Lietuvos kelionė – narystė Europos Sąjungoje (ES). 2004 m. gegužės 1 d. Lietuva tapo visateise Europos Sąjungos nare. Šia ypatinga proga gegužės mėnesio naujienlaiškio numeris skirtas būtent šiai temai. Šiemet švenčiame ne tik Lietuvos narystės Europos Sąjungoje 20-metį, bet ir NATO. Narystė NATO ir ES iš esmės pakeitė šimtmečius Lietuvos likimą lėmusias istorines ir geopolitines sąlygas. Numeryje rasite apžvelgiamas aktualijas, skatinančias kritinį mąstymą užduotis, ekspertų ir valstybės lyderių pasisakymus, įdomios statistikos bei skelbimų mokytojams. Šio naujienlaiškio potėmės – karas Ukrainoje ir Europos Parlamento (EP) rinkimai. Gero skaitymo ir naudojimo pamokose!

Baltijos šalių narystė ES ir NATO pakeitė geopolitinį kraštovaizdį, sako prezidentai

[BNS/15min](#) Lietuvos, Latvijos ir Estijos narystė Europos Sąjungoje (ES) bei NATO iš esmės pakeitė geopolitinį kraštovaizdį ir nulėmė Baltijos šalių ateitį, sako Baltijos valstybių prezidentai.

„Per šiuos du dešimtmečius mūsų patikėjimas išaugo, džiaugiamės laisve, demokratija ir gerove. Pasiekėme spartų ekonomikos augimą, stabilumą ir saugumą, kartu tapdamos įspūdinga Europos integracijos ir transformacijos sėkmės istorija. Šiandien drąsiai prisiimame atsakomybę prisidėti prie Europos ateities kūrimo“, – rašoma trečiadienį paskelbtame Baltijos šalių prezidentų pareiškime.

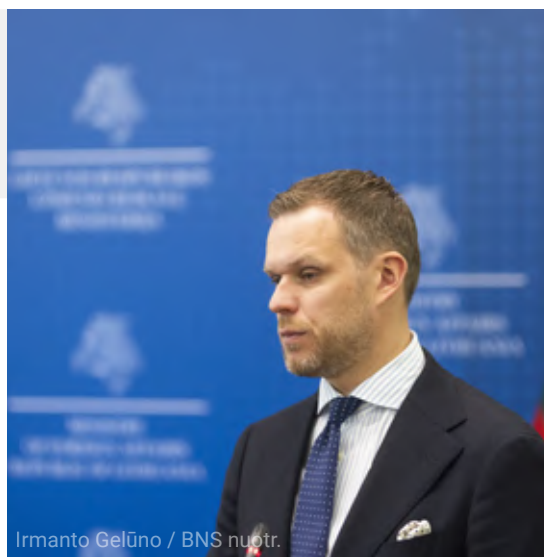
Irmanto Gelūno / BNS nuotr.

Per du narystės ES dešimtmečius Lietuva tapo sėkmingų klubo nare, sako premjerė

[BNS/15min](#) „Per šiuos du sėkmės dešimtmečius pasikeitė neatpažįstamai, subrendo kaip laisva ir atsakinga valstybė, visavertė ir ori Vakarų demokratinio pasaulio, laimingų ir sėkmingų klubo narė“, – teigiama jos sveikinime. Anot Vyriausybės vadovės, nors šalis patiria krizių ir iššūkių, bet yra stipri bei pajėgi jas įveikti. „Europos Sąjungą vienijantys demokratijos, žmogaus teisių ir teisės viršenybės principai leidžia užtikrinti saugumą ir gerovę, skleistis mūsų žmonių talentams, kiekvienam laisvai rinktis savo ateitį ir kartu kurti inovatyvią ir klestinčią Europą“, – sveikinime teigė I. Širomonytė. Ji pabrėžė, kad šiandien Lietuvos balsas – svarus ir girdimas. „Turėdami stiprų vertybinį stuburą ir tikėdami laisve ir demokratija, ne tik žodžiais, bet ir savo pavyzdžiu primename Europai ir visam demokratiniam pasauliui: būsime stiprūs, tik jei būsime vieningi ir ginsime savo vertybes“, – teigė premjerė.

Lietuvai minint narystės ES 20-metį G. Landsbergis sako, kad Europos šeima dar nėra pilna

[BNS/15min](#) Trečiadienį Lietuvai minint įstojimo į Europos Sąjungą (ES) 20-metį užsienio reikalų ministras Gabrielius Landsbergis teigia, kad Europos šeima dar nėra pilna. Turime padaryti viską, kad Ukraina, Moldova, Vakarų Balkanų šalys, tikiuosi, ir Sakartvelas, kuo greičiau prie mūsų prisijungtų, o Rusija, desperatiškai siekianti tam sutrukdyti, būtų įveikta Ukrainoje“, – teigiama Lietuvos diplomatinės vadovo sveikinime.

Irmanto Gelūno / BNS nuotr.

A. Ufarto / BNS nuotr.

Lietuva iš narystės Europos Sąjungoje laimėjo daugiausiai

[Kaunodiena.lt](#) Palyginti su devyniomis šalimis, prieš 20 metų įstojusiomis į ES, pagal materialinės gerovės rodiklius, padarė didžiausią šuolį. Tačiau srityse, kuriose ES įtaka mažesnė, pokyčiai šlubuoja.

Per du narystės ES dešimtmečius vidutinė Lietuvos gyventojų gyvenimo trukmė pailgėjo 3,3 metų, vidutinis neto darbo užmokestis išaugo daugiau kaip penkis kartus (nuo 242 iki 1 249 eurų),

gyventojų užimtumo lygis – nuo 61,6 iki 73,2 proc., bendrasis vidaus produktas (BVP) vienam gyventojui – daugiau nei 4,6 karto ir pernai siekė 25 066 eurus, o nukentėjusių nuo nusikalstamų veikų asmenų sumažėjo du kartus, sėkmės skaičius vardija Valstybės duomenų agentūra (VDA).

Mūsų šuolis įspūdingas: 2023 m. Lietuva pagal BVP vienam gyventojui (atsižvelgus į kainų lygį) buvo šešiolikta tarp 27 ES valstybių, o 2003 m., prieš pat stodama į ES, lenkė tik Latviją ir vėliau įstojusias Bulgariją ir Rumuniją. Darbuotojų produktyvumas siekė vos 23 proc. šiuo metu ES sudarančių 27 šalių vidurkio, o dabar – 54 proc. Tačiau, nors europiniai milijardai padidino šalyje teikiamų viešųjų gėrybių apimtį ir taip prisidėjo prie socialinės gerovės, tai nėra tvaru, nes jų upė netrukus išseks – jau kita finansų perspektyva nuo 2028 m. gali būti gerokai skurdesnė. O alternatyvių finansavimo šaltinių Lietuvoje kol kas neatsirado. Mokestinės reformos stringa, bandymai optimizuoti švietimo ir sveikatos sistemas, spręsti skurdo ir socialinės nelygybės problemas labai lėti.

E. Blažio / LRT nuotr.

Grybauskaitė apie Lietuvos kelią į Europos Sąjungą: ta atsakomybė – tai dovana

[Lrt.lt](https://www.lrt.lt) „Mums pasisekė, kad tai buvo skandinavai, kurie elgėsi su mumis, sakyčiau, labai oriai, nežemindami mūsų ir mėgindami mums padėti. Nes vėliau, kai susitikdavome su didesnių valstybių atstovais, kartais jausdavosi tas toks „na, jūs maži, jūs gal nieko nežinote“ ir tokio distancinio aukštumo. Ir tas laikotarpis, aš laikau jį auksiniu gyvenimo laikotarpiu, kada reikėjo mokytis, reikėjo viską keisti ir ta atsakomybė, kuri krito mūsų kartai, čia gyvenimo dovana“, – kalbėjo kadenciją baigusi prezidentė. Prezidentė sakė esanti įsitikinusi, kad Ukraina taps ES nare. Tačiau, pasak jos, Bendrijos plėtra priklausys nuo to, kaip baigsis Rusijos karas prieš Ukrainą ir kokios bus jo pasekmės, kokie bus politiniai sprendimai. „Ukraina, esu įsitikinusi, bus priima, tik, aišku, bus viena iš didžiausių, o tai reiškia – brangiausių – integruoti šalių, jeigu nepakeisime kai kurių savo politikų, kaip, pavyzdžiui, žemės ūkio“, – teigė D. Grybauskaitė. Pasak jos, politiškai dauguma Europos šalių supranta, kad Ukraina bus ir saugumo garantas, ir stiprins Bendrijos ekonominį potencialą po karo.

J. Stacevičius / LRT nuotr.

„Ėjome atvira širdimi, o mums liepė atnešti rentgeno nuotrauką“ – Lietuvos kelias į ES

[Lrt.lt](#) Minint Lietuvos narystės Europos Sąjungoje 20-metį, derybininkai prisimena, sunkią derybų pradžią. Po dvejų metų derybų – pirmasis nusivylimas. 1997-aisiais Europos Komisija paskelbia, kad tik Čekija, Estija, Lenkija, Slovėnija ir Vengrija bus pasirengusios narystei. Lietuvos tarp jų nėra. Lietuva manė, kad tuomet užteks atviros širdies, bet Europai reikėjo kasmetinių šalies rentgeno nuotraukų – ataskaitų apie pažangą. „Mes čia ėjom su atvira širdim, o mums liepė atsinešti rentgeno nuotrauką, tai su ta rentgeno nuotrauka užtrukome“, – sakė derybų dėl narystės ES delegacijos narys D. Žeruolis. Be to, į plėtrą skeptiškai žiūrėjo ir Pietų Europa, kuri bijojo prarasti paramą. Derybas sunkino ir tai, kad pačioje bendrijoje dar nebuvo patirties priimant tiek daug skirtingų šalių vienu metu.

LR Užsienio reikalų ministerija kartu su Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutu bei Lietuvos nacionaline M. Mažvydo biblioteka š.m. balandžio 26 d. organizavo Lietuvos narystės ES dvidešimtmečiui skirtą konferenciją „Lietuva Europos Sąjungoje: 20 metų narystės patirtys ir perspektyvos“. Konferencijos metu Prezidentė Dalia Grybauskaitė, diplomatai, institucijų atstovai, akademikai ir pilietinės visuomenės nariai apžvelgė svarbiausius įvykius, lėmusius Lietuvos integraciją į ES, aptarė naujausias Lietuvos ir Europos politikos kryptis bei įvertino tolesnes Lietuvos ir ES vystymosi perspektyvas. Vaizdo įrašą galite peržiūrėti [čia](#).

#mES

PARODA, SKIRTA LIETUVOS NARYSTĖS
 EUROPOS SĄJUNGOJE 20 METŲ SUKAKČIAI

Matomos ir girdimos, bet neįtakingos: Baltijos šalių 20-metis ES

[Lrt.lt](#) Baltijos šalys dar vadinamos įrodymu, kokia sėkminga gali būti ES plėtros politika. Šalys ne tik puoselėja vakarietiškas demokratijos vertybes, bet ir dažniausiai laikosi tarptautinių teisės susitarimų, nepatiria didesnių sukrėtimų, o svarbiausia – visada palaiko ES sprendimus. Tokį vaizdą piešia analitikai, kalbėdami apie tris Baltijos tigrus – Lietuvą, Latviją ir Estiją.

Po didžiosios ES plėtros šalys narės išgyveno ne vieną bendrą krizę – ekonomikos nuosmukius, migrantų antplūdžius, COVID-19 pandemiją ir Rusijos plataus masto invaziją į Ukrainą. Baltijos šalys su daugeliu iš jų susitvarkė taip, kaip nesugebėjo net kai kurios senbuvės. Nepaneigiama tai, kad šalių ekonominė padėtis gerėjo, politikoje, kaip išskiria analitikai, atsirado pastovumas, o įstatymo leidybos teisės aktai vis labiau panašėjo į likusios Europos. Kilus didžiausioms krizėms, bendra ES struktūra ir parama leido jas lengviau įveikti.

Baltijos šalys matomos kaip ES plėtros sėkmės istorijos, nes, priešingai nei Lenkija, nė karto nenusisuko nuo bendros ES politikos, o kartu puoselėjo demokratines ir Vakarų vertybes, nekėlė iššūkių Briuseliui. Kartu ES pasitiki trimis mažomis šalimis, kurios dėl savo pastangų dabar jau plačiau girdimos europinėje arenoje.

Tačiau tikrąja žvaigždžių valanda Baltijos šalims tapo Rusijos plataus masto invazija į Ukrainą 2022-aisiais. Visi analitikai pabrėžia, kad būtent čia įvyko lūžis, kai galbūt ne visada išgirstos ar pastebimos Baltijos šalys atsidūrė dėmesio centre ir parodė savo lyderystę, nebijojo gana drastiškai atsiliiepti apie Rusiją ir skatinti remti Kyjivą tiek politinėmis, tiek karinėmis priemonėmis.

D. Umbraso / LRT nuotr.

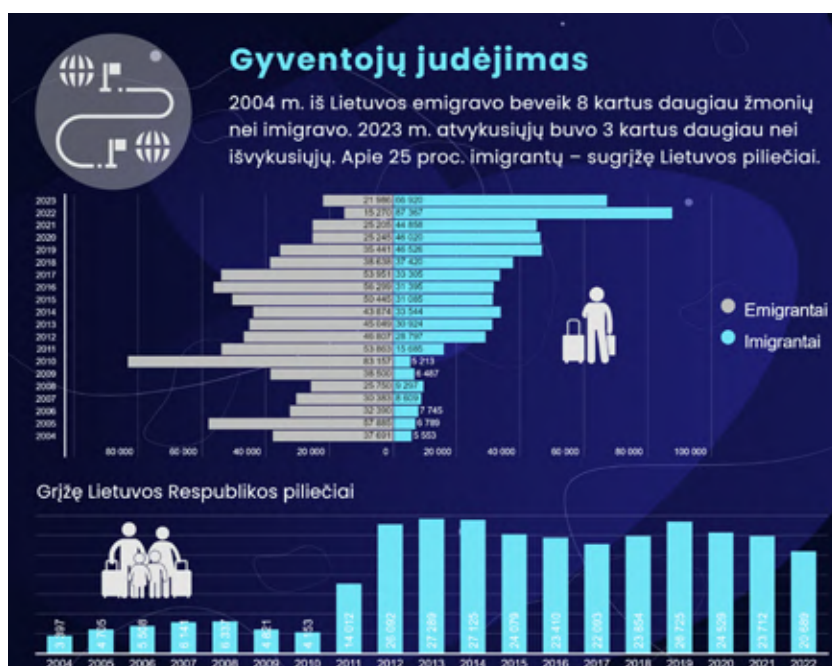
Taip gerai dar negyvenome: nuo įstojimo į ES pensijos ir atlyginimai augo penkis kartus

Lrt.lt Kelis kartus stiebęsis vidutinis darbo užmokestis, pensijos, augęs užimtumas ir traukęsis nedarbas – tokius rezultatus Lietuva demonstruoja praėjus 20 metų nuo narystės Europos Sąjungoje pradžios. Šalies pažangą LRT.lt pašnekovai vertina itin palankiai, tačiau neslepia, kad pagal gyvenimo lygį vis dar esame žemiau Bendrijos vidurkio. Baksnojantiems į per pastarąjį dvidešimtmetį didėjusias kainas verta pažymėti, kad realus vidutinis darbo užmokestis po mokesčių – dirbančiųjų perkamoji galia – padidėjo 2,5 karto, o pensininkų – beveik 3 kartus.

Labiausiai augo išlaidos įvairioms prekėms ir paslaugoms (5,3 karto), restoranams ir viešbučiams (5,1 karto). Beveik 3,8 karto daugiau išleidžiama būstui apstatyti, namų ūkio įrangai ir kasdieniui namų priežiūrai, sveikatai, transportui (palyginti 2004 ir 2022 metų duomenis). Per beveik du dešimtmečius nuo Lietuvos įstojimo į Europos Sąjungą namų ūkių individualaus vartojimo išlaidos padidėjo 3,3 karto.

„Integracija į Europos Sąjungos bendruomenę įtvirtino platesnį žmogaus teisių ir laisvių taikymą šalyje, paskatino asmenų ir įmonių judumą bei atvėrė Lietuvos vartotojams daug platesnę aukščiausius pasaulio standartus atitinkančių produktų rinką, kurioje dėl vykdomos vartotojų teisių apsaugos vartotojai gali jaustis saugesni“, – LRT.lt teigia J. Rudė. „Lietuvių realios (atskaičius infliaciją) disponuojamosios pajamos per pastaruosius du dešimtmečius šoktelėjo 56,9 proc. Lietuviai žymiai daugiau lėšų skiria ne pirmos būtinybės prekėms, tokioms kaip kelionės (+309 proc. išlaidų kelionėms lėktuvu augimas realia išraiška), viešbučiai ir pramogos (atitinkamai 163 proc. ir 103 proc.), nes vartotojai gali sau tą leisti“, – tvirtina J. Rudė.

Nepaisant padarytos pažangos, anot V. Poškutės, daugiau atsakomybės galėtų būti tvarkantis švietimo, sveikatos apsaugos ir socialinės apsaugos srityse. Tai – itin jautrios politiškai, tačiau taip pat ir didelę svarbą šalies ekonomikai turinčios sritys, pažymi ji.

[Valstybės duomenų agentūros duomenys](#)

86 proc. lietuvių teigiamai vertina gyvenimo kokybę savo regione

[Eurobarometras](#). Europos Komisija paskelbė regionuose atliktos greitosios „Eurobarometro“ apklausos rezultatus, kurie rodo, kad ES piliečiai teigiamai vertina ekonominę padėtį ir gyvenimo kokybę savo regionuose.

Daugiau kaip 8 iš 10 Lietuvos gyventojų (86 proc.) ir europiečių (82 proc.) teigia, kad gyvenimo kokybė jų regione yra gera. Kartu 75 proc. apklaustųjų Lietuvoje ir 65 proc. europiečių teigia, kad dabartinė jų regiono ekonomikos padėtis yra gera.

Respondentai Lietuvoje buvo linkę teigti, jog svarbiausios problemos, su kuriomis šiuo metu susiduria jų regionas, yra pragyvenimo išlaidos (40 proc. Lietuvoje, 31 proc. ES), sveikata (27 proc. Lietuvoje, 26 proc. ES) bei ekonominė padėtis ir nedarbas (26 proc. Lietuvoje ir ES). Po jų nurodomos švietimo sistemos (21 proc. Lietuvoje, 18 proc. ES) bei žmonių ir/ar verslų pasitraukimo iš regiono (19 proc. Lietuvoje, 8 proc. ES) problemos.

Kaip vienus svarbiausių Europos ateičiai aspektų respondentai Lietuvoje, gyvenantys sostinės regione, nurodo Europos Sąjungos saugumą bei gynybą (46 proc. sostinės regione, 20 proc. ES).

Lietuvos narystė NATO - mūsų pasirinkimas.

Lietuvos Respublikos Krašto apsaugos ministerija

Eksperto komentaras Darius Žeruolis

Ministrės Pirmininkės patarėjas strateginio planavimo, viešojo administravimo, reformų ir pokyčių valdymo klausimais, buvusios Lietuvos derybų dėl narystės ES delegacijos koordinacinės grupės narys

Laimos Penek nuotr.

Esate labai daug prisidėjęs prie Lietuvos sėkmės istorijos. Jūsų manymu, kodėl mums pavyko įstoti į ES prieš 20 metų; kartu su Latvija bei Estija pasivyti kitas 7 tuomet šalis - kandidates?

Pagrindinis Baltijos valstybių sugrįžimo į žemėlapij (arba integracijos į ES ir NATO) variklis buvo noras kuo greičiau nusikratyti sovietinės praeities, istorinio teisingumo atstatymas, tapatybinė ir vertybinė trauka į Vakarų Europą (nors reikia pripažinti ir sovietizacijos žalą mūsų visuomenėms, kurią dar kartais jaučiame dar ir dabar, nors vis mažiau).

Šiokio tokio Lietuvos stabčiojimo pradžioje priežastis buvo dalies politikų klaidingas įsitikinimas, kad istoriniam teisingumui atstatyti Europos Sąjunga tiesiog parodys gerą valią ir širdį – būsime pakviesti į ES labai greitai, reikia tik labai norėti. Tačiau ES paprašė Lietuvos rentgeno nuotraukos. Kai Lietuvoje buvo suprasta, kad reikės dirbti, atsirado rimti pasirengimo narysčiai ES planai ir pajėgumai juos įgyvendinti nusistatytu laiku (Lietuvos techninė narystės ES data dar 1998 m. buvo nusistatyta 2004 m. pradžia, taigi, tris metus iki 2001 m. gruodžio mėn. Laekeno viršūnių susitikimo, kuriame buvo nuspręsta dėl didžiojo sprogo ES plėtros bangos 2004 m.). Lietuva (jos gyventojai) dirbti moka, užsispyrimas padėjo.

„Viso ko pradžia ir pabaiga yra žmonės ir mūsų tarpusavio santykiai.“

Siejant Lietuvos ateities viziją su Europos Sąjunga: kokie esminiai dalykai bus tikrai svarbūs per ateinančius 20 metų?

Lietuvos ateities vizija („Lietuva 2050“) yra paremta Lietuvos gyvybiniu interesu, kad Europos Sąjunga išliktų ir sustiprėtų. Lietuvai (jos gyventojams) bus svarbu išlikti tokiai pačiai alkanai noro kurti savo valstybę, toliau pažinti pasaulį, keliauti, susikurti geresnį gyvenimą ir aplinką sau, savo šeimai, kaimynams, bendruomenėms. Išlaikyti tą vidinį įsipareigojimą, kuris mus lydi nuo Sąjūdžio ir kovo 11-osios iki šiol.

Kokios svarbiausios per 20 metų išmoktos ir neišmoktos pamokos?

Viso ko pradžia ir pabaiga yra žmonės ir mūsų tarpusavio santykiai. Jų, kaip ir Lietuvos, pažinimas niekada nesibaigia, vis dar yra kuo nustepti, dabar jau dažniausiai maloniai.

Ko palinkėtumėte mums, ES ir Lietuvos piliečiams, bei valdžios institucijoms sekančiam periodui?

Smalsumo ir pažinimo džiaugsmo. Gyvenimo pilnatvės. Gebėjimo mažuose dalykuose pamatyti didelę prasmę. Neatidėti rytdienai to, ką galima padaryti šiandien.

D. Žeruolio atsakymai skirti specialiai naujienlaiškiui.

Eksperto komentaras Dominykas Kaminskas

Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto doktorantas

Linkiu įkvėpimo sėkmingiausiam visų laikų aljansui

Šventinis periodas tęsiasi. Neseniai pažymėję savo narystės NATO 20-metį, galime džiaugtis dar vienu jubiliejumi – pačiai organizacijai balandžio 4 d. suėjo 75-eri. 1949 m. balandžio 4 d. dvylikos šalių atstovai susirinko Vašingtone, pasiklausė poros JAV jūrų pėstininkų orkestro kūrinų, pasirašė vieną svarbiausių dokumentų

pasaulio istorijoje ir išsiskirstė spręsti kasdienių problemų, kurių tuo metu buvo begalės. NATO istorija tokia jau yra – nuo utopinių svajonių iki visiško kasdieniškumo, nuo visiškos nuobodybės iki neįtikėtinos sėkmės. Prie Departamentinės auditorijos (ar galima sugalvoti dar nuobodesnį pavadinimą?) stalo susėdę žmonės savo parašais įtvirtino kažką neįtikėtino – regioninį karinį aljansą palaikyti taikai pasaulyje; aljansą, kuris gynybine siena apjuosė ne teritorijas, o idėjas.

Aišku, vienų kūrėjų idealizmas rado atramą kitų pragmatiškume – šalia demokratiją ir laisvę ginti užsimojusių sėdėjo tie, kuriems svarbu buvo atkurti prekybinius ryšius ir per karinį bendradarbiavimą stiprinti pasitikėjimą tarp valstybių, ypač Europoje. JAV Prezidentas Harry Trumanas tą dieną pasakė, kad Šiaurės Atlanto Sutartis yra „paprastas dokumentas“, bet apsimestinis 14 punktų lengvumas buvo palydėtas tonomis lapų biurokratinio turinio.

75 metus pavyko pasiekti tik dėl to, kad šie dalykai netikėtai gerai suderėjo tarpusavyje. NATO sėkmė lėmė bandymus atkartoti tiek Aljanso struktūrą, tiek dokumentus, bet niekam to padaryti nepavyko. Reikia nuoširdžiai tikėti idėjomis ir jas paremti kasdieniu darbu. Vienas mano kolega, ilgą laiką dirbęs NATO, sakė, kad susirinkimų metu turėdavo save nuolat žnaibyti – būdavo tiek nuobodu, kad kava nepadėdavo. Kita vertus, nuobodžios dienos kariame aljanso yra vertinamos labiau nei pilnos įvykių, o ir jas išgyventi yra lengviau, kai Aljansą palaikanti vizija išlieka aktuali.

1949 m. balandžio 4 d. savo kalboje H. Trumanas ją pristatė taip – ilgalaikė taika, laisvos ir demokratiškos visuomenės, ekonominė partnerystė. Tai, ką dabar priimame kaip duotybę, po dviejų pasaulinių karų ir su sovietiniu tvaiku pašonėje atrodė kaip tolimesnė svajonė. 75-tas jubiliejus yra svarbus ne tik kaip riboženkliu, bet ir kaip didžiulio progreso įrodymas. Progreso link tikslo, kurį numatė idealistai, keliu, kurį nužymėjo pragmatikai.

Įkvėpimo reikės, nes kiti 75 metai nenusimato lengvesni. Ir vis tik džiugu, kad, skirtingai nei prieš 75 metus, galime sau leisti garsiai abejoti, o ne tyliai bijoti.

Komentaro ištrauka. Visas komentaras publikuotas iq.lt

***„Reikia
nuoširdžiai tikėti
idėjomis ir jas
paremti kasdieniu
darbu.“***

Ekspertės komentaras Margarita Šešelgytė

Vilniaus universiteto, Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto direktorė

Ar ES turi rolę užtikrinant mūsų saugumą? Lietuvos narystės 20-metis ir ES transformacijos

Henry Kissingeris Šaltojo karo metu, būdamas JAV valstybės sekretoriumi, uždavė klausimą: „Kam turėčiau skambinti, jei norėčiau kalbėti su Europa?“. Ir iš tiesų, nepaisant ekonominės galios ir tam tikro lygmens politinio koordinavimo vykusio tarp ES valstybių narių, ilgą laiką

Europa neturėjo vieningos užsienio ir saugumo politikos ar institucijų atstovaujančių ją kaip tarptautinių santykių subjektą užsienio politikos ar saugumo klausimais.

Tačiau nuo 2004 m. ES labai pasikeitė. Nepaisant to, kad valstybės narės užsienio politikoje bei saugumo ir gynybos politikoje vis dar išlaiko suverenitetą, o sprendimai šiais klausimais didžiąją dalimi yra priimami taikant vienbalsiškumo principą, galima teigti, kad per pastaruosius dešimtmečius tiek išorinis saugumo kontekstas, tiek pokyčiai ES viduje (plėtra ir bendradarbiavimo gilinimas kitose srityse) esmingai sustiprino jos vaidmenį tarptautinės politikos ir saugumo klausimais. Todėl, nors prieš dvidešimtmetį stojome į ekonominę organizaciją, šiandien esame daug įvairiapusiškesnio darinio dalimi.

Komentaro ištrauka. Visas komentaras publikuotas Lrt.lt

Ekspertės komentaras Nerija Putnaitė

Vilniaus universiteto, Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto docentė

Lietuviškojo europietiško tapatybės dinamika: nuo Europos vijimosi iki mes-Europa

Kaip per dvidešimt Lietuvos narystės Europos Sąjungoje metų keitėsi ryškiausi naratyvai, kuriais aiškinamas Lietuvos ir Europos santykis, t. y., kaip keitėsi lietuviškasis europietiškas? Siekiant atsakyti į šiuos klausimus, pasitelkti keturi ryškūs lietuviškojo europietiško pasakojimai.

Apgultos tvirtovės pasakojime Lietuva suvokiama kaip turinti savitą unikalią kultūrą, kuriai žala ir autentiškumo prarastį gali atnešti glaudesnės sąsajos ir ryšiai su Europa. Europos vijimosi pasakojime, Lietuva suvokiama kaip Europos kolonija, kuri per istorijos šimtmečius vis stengdavosi priartėti prie Europos, ją pavyti. Europos civilizacija matoma kaip Lietuvos valstybingumo ir tautiškumo stiprybės garantas. Lietuvos tarp Rytų ir Vakarų pasakojime Lietuva suvokiama priklausanti savitam Europos regionui, turinti savitą europinę tapatybę, besiskiriančią nuo vakarietiškos, ir

gebanti tiesti tiltą tarp Europos ir rytuose esančios ne-Europos. „Mes-Europa“ pasakojime Lietuva suvokiama kaip integrali Europos dalis.

Kaip šie keturi pasakojimai (apgultos tvirtovės, Europos vijimosi, Lietuvos tarp Rytų ir Vakarų ir mes-Europos) reiškėsi ir keitėsi po to, kai Lietuva 2004 metais įstojo į ES? Kurie pasakojimai reiškiasi šiandien? Siekiant tai išsiaiškinti, analizuotos Lietuvos Prezidentų (ar ėjusių pareigas) kalbos Europos dienos proga ir metiniai pranešimai, pasakyti tarp 2004-ųjų ir 2023-ųjų metų.

Apibendrinant, lietuviškojo europietiškojo pasakojimai per dvidešimt narystės metų stipriai kito nuo Europos vijimosi iki mes-Europa. Europos kaip besąlyginio pavyzdžio ir kelrodžio, kurio link Lietuva turi artėti daug dirbdama ir stengdamasi, prasmė sunyko. Lietuva visiškai ir pilnai įsikūrė ES, savo siekius regi kaip stiprinančius Europą, ją keičiančius į sėkmingesnę ateitį. Pasakojimų pokytis rodo, kad pats valstybės priklausymas ES daro didelę įtaką nacionaliniams pasakojimams apie europietišumą, trinant priešpriešas ar net skirtumus tarp tautiškojo ir europietiškojo.

Komentaro ištrauka. Visas komentaras publikuotas lrt.lt

Mokslininkų komentarai yra iš specialaus straipsnių rinkinio „Lietuvos narystės Europos Sąjungoje dvidešimtmetis. Pokyčiai ir perspektyvos“, kurį nemokamai galite atsisiųsti [čia](#).

Užduotys darbui su mokiniais:

1

Padarykite nedidelį tyrimą: pakalbėkite su savo šeimos nariais, pažįstamais, kaip jie mato pokyčius Lietuvoje per 20 metų narystės ES ir NATO? Kaip jie pamena gyvenimą, jo kokybę iki 2004 m? Kokie pokyčiai jiems yra svarbiausi, labiausiai įsimenantys?

2

Statistika rodo, kad Lietuvos gyventojai kur kas daugiau keliauja Lietuvoje ir už jos ribų. Tą dabar gali sau leisti daugiau gyventojų ir dažniau. Pasidalinkite trumpu pasakojimu apie savo smagiausią kelionę. Jei tokia dar neįvyko, pasidalinkite, kur norėtumėte nuvykti ir kodėl.

3

Kaip jau supratote iš duomenų, ekspertų komentarų, Lietuvos narystė ES ir NATO yra tikra mūsų šalies sėkmės istorija – juk taip gerai dar niekad neįgyvenome. Koks apima jausmas, galvojant apie Lietuvą – kaip sėkmingą valstybę? Kaip jūs norėtumėte prisidėti prie Lietuvos sėkmės ateityje?

4

Susiskirstykite grupėmis. Surašykite, kas rodo Lietuvos pažangą per 20 metų: kodėl gyvename ilgiau, laimingiau, labiau pasiturinčiai ir saugiau. Pasiruoškite ir pristatykite pasakojimus klasei. Pasiruošimui skirkite 15 min, o pristatymams – iki 5 min.

5

„Lietuviškojo europietiškojo pasakojimai per dvidešimt narystės metų stipriai kito nuo Europos vijimosi iki mes – Europa“ – savo tyrime išaiškina docentė Nerija Putinaitė. Pamąstykite, ką tai reiškia, ir pateikite savo „mes – Europa“ smapratą (užduotis raštu ar žodžiu).

Vakarų parama Ukrainai

JAV Senatas patvirtino beveik 61 mlrd. dolerių pagalbos Ukrainai paketą

[BNS/Lrt.lt](#) JAV Senatas vėlai antradienį patvirtino beveik 61 mlrd. JAV dolerių (57,3 mlrd. eurų) pagalbos paketą Ukrainai, kuri daugiau kaip dvejus metus kovoja su plataus masto Rusijos invazija. Tai įvyko praėjus kelioms dienoms po to, kai JAV Atstovų Rūmai priėmė keturis, iš viso 95 mlrd. dolerių (89,1 mlrd. eurų) vertės įstatymų projektus, kuriais taip pat patvirtinta karinė pagalba Taivanui ir sustiprinta Izraelio gynyba. JAV prezidentas Joe Bidenas pažadėjo kuo greičiau pritarti šiam pagalbos Ukrainai paketui ir užtikrino, kad labai reikalinga pagalba Kyjivui bus pradėta teikti jau šią savaitę.

JAV patvirtino: Ukrainai slapta išsiuntė ilgojo nuotolio raketų ATACMS

[Bernardinai.lt](#) Jungtinės Valstijos kovo mėnesį slapta Ukrainai išsiuntė ilgojo nuotolio raketą ATACMS, trečiadienį pranešė JAV valstybės departamentas.

„Galiu patvirtinti, kad Jungtinės Valstijos tiesioginiu prezidento nurodymu aprūpino Ukrainą tolimojo nuotolio raketomis ATACMS“, –

žurnalistams sakė Valstybės departamento atstovas Vedantas Patelis. Kai kurios ATACMS gali smogti į taikinius, esančius iki 300 km atstumu. Kiek vėliau JAV gynybos departamento atstovas spaudai patvirtino, kad Ukrainą pasiekė būtent šis ATACMS raketų variantas.

Lenkijos prezidentas Duda ragina ginkluotis: mūsų siekis nėra karas, o jo išvengimas

[Lrt.lt](#) Lenkijos prezidentas Andrzejus Duda išskirtiniame interviu LRT teigia, kad padėtis Ukrainoje šiuo metu yra labai sunki, todėl Vakarų sąjungininkai turi kuo greičiau išspręsti amunicijos tiekimo problemas. Anot jo, ginkluotis turėtų ir Europa, nes tik tinkamas pasiruošimas karui gali atgrasyti Rusiją nuo agresijos. Yra toks posakis: „Nori taikos, ruoškis karui.“ Ruoštis karui reiškia tapti stipresniam, lavinti savo gynybinį potencialą, būti atkakliam. Taip atgrasysime agresorių nuo potencialios atakos. Būtent to ir linkiu Lenkijai.

Taip pat skatinu prie šios idėjos prisidėti ir sąjungininkus visame NATO. Tam ir skelbiame didinantys išlaidas gynybai iki 3 proc. BVP vietoj ankstesnių 2 proc. Suprantame, kad turime ruoštis karui, didinti mūsų karinį potencialą. Tai leis gauti didesnes atgrasymo galimybes, kad netaptume aukomis. Toks mūsų pagrindinis tikslas. Mūsų siekis nėra karas, o jo išvengimas.

Duda teigia, kad Lenkija yra pasirengusi priimti NATO branduolinius ginklus

[BNS/Lrt.lt](#) Lenkijos prezidentas Andrzejus Duda pirmadienį nurodė, kad Varšuva yra pasirengusi priimti branduolinius ginklus, jei NATO nuspręstų juos dislokuoti dėl Rusijos ginkluotės stiprinimo Baltarusijoje ir Kaliningrade. Lenkija, NATO narė ir ištikima Ukrainos, kuri jau daugiau kaip dvejus metus kovoja su Rusijos invazija, rėmėja, ribojasi su Rusijos Kaliningrado eksklavu ir Maskvos sąjungininke Baltarusija. „Jei mūsų sąjungininkai nuspręstų dislokuoti branduolinius ginklus mūsų teritorijoje, kad sustiprintų NATO rytinį flangą, esame pasirengę tai padaryti“, – sakė prezidentas interviu dienraščiui „Fakt“.

Europos Vadovų Tarybos pirmininkas Michelis Vilniuje: turime pradėti derybas su Ukraina dėl narystės ES

[Lrt.lt](#) | Lietuvą atvykęs Europos Vadovų Tarybos (EVT) pirmininkas Charles`is Michelis pareiškė, kad pagrindiniu Europos Sąjungos prioritetu išlieka parama Ukrainai, taip pat bendrijos ekonomikos bei demokratinių principų stiprinimas. „Susiduriame su itin dideliais iššūkiais, todėl matau 3 pagrindinius veiklos prioritetus. Visų pirma, turime sukurti stiprią ir saugią ES. Turime gerinti gynybos pasiruošimą ES viduje. Turime ginti Ukrainą tiek, kiek reikės. Turime mobilizuoti visus įmanomus resursus, taip pat pradėti narystės derybas su Ukraina“, – teigė Ch. Michelis

Europos Komisijos vadovė: Europa turi prabusti dėl gynybos

[BNS/Lrt.lt](#) Europos Komisijos vadovė Ursula von der Leyen trečiadienį pareiškė, kad Europa, susidūrusi su grėsmėmis, kurias kelia autoritarinių jėgų ašis nuo Maskvos iki Teherano, turi ryžtis kitam šuoliui į priekį gynybos srityje. „Pasaulis yra toks pavojingas, koks nebuvo per kelių kartų gyvenimo laikotarpį, o Europa yra jo viduryje“, – sakė Europos Komisijos pirmininkė vienoje Briuselio konferencijoje. U. von der Leyen atkreipė dėmesį į „naują autoritarų lygą“, į kurią įeina Rusija, Iranas ir Šiaurės Korėja, siekiančią „išstemti mūsų demokratijas iki lūžio taško“. „Štai kodėl atėjo laikas Europai prabusti gynybos ir saugumo srityje“, – sakė ji.

ES sutarus dėl papildomų 5 mlrd. Ukrainai, Lietuva dar sprendžia, koku būdu prisidėti

[BNS/Lrt.lt](#) Lietuva šiuo metu dar sprendžia, koku būdu prisidėti prie neseniai Europos Sąjungoje sutarto 5 mlrd. eurų Ukrainos paramos fondo. Dėl fondo įkūrimo buvo apsispręsta kovo viduryje, ši priemonė turėtų padidinti bloko nebiudžetinę Europos taikos priemonę (ETP), kuri naudojama dalinai kompensuoti šalims narėms už ginklus, kuriuos jos tiekia Ukrainai. Į Ukrainos paramos fondą šalys gali arba skirti lėšų, arba kaip įnašą ar jo dalį užskaityti dvišaliu pagrindu perduodamą ginkluotę. Jei šalys pasirinks ne piniginių įnašą, bus užskaitoma kiek mažiau nei pusė ginkluotės vertės. Tokį finansavimo būdą jau žada taikyti Vokietija. Jos įnašo dalis siekia apie 1,2 mlrd. eurų, o vien šiemet perduotos ginkluotės vertė siekia apie 7 mlrd. eurų. Lietuvos įnašo dalis, BNS skaičiavimais, siekia 21,3 mln. eurų. Vis tik Krašto apsaugos ministerija BNS nurodė, kad Lietuva dar nėra priėmusi sprendimo, koku būdu prisidės prie Ukrainos paramos fondo.

Trumpas pareiškė, kad Europa turėtų suteikti Ukrainai daugiau pagalbos

[BNS/Lrt.lt](#) Donaldas Trumpas ketvirtadienį, likus kelioms dienoms iki planuojamo Jungtinių Valstijų įstatymų leidėjų balsavimo dėl ilgai atidėlioto 61 mlrd. dolerių (57 mlrd. eurų) pagalbos paketo karo draskomai šaliai, pareiškė, kad Europa turėtų skirti daugiau pinigų Ukrainai. „Kaip visi sutinka, Ukrainos išlikimas ir stiprybė turėtų būti daug svarbesni Europai nei mums, bet tai svarbu ir mums! JUDĖKITE EUROPA!“ – D. Trumpas pareiškė savo socialiniame tinkle „Truth Social“.

Ką Aljansui reikštų JAV pasitraukimas iš NATO?

[Lrt.lt](#) NATO viršūnių susitikime pernai Vilniuje buvo patvirtinti pirmieji išsamūs nacionalinės gynybos planai nuo Šaltojo karo laikų. Pagal juos, Europa gynybai turės išleisti apie 50 procentų daugiau nei dabar, t. y. skirti apie 3 procentus BVP. 2014-aisiais, kai Rusija okupavo Krymą, tik 3 NATO šalys gynybai skyrė 2 procentus BVP. Pernai tokių jau buvo 11, tarp kurių – 10 europinių. Tikimasi, kad šiemet į 2 procentų klubą įstos 18 iš 28 Europos šalių. Europos Aljanso narės šiemet kartu sudėjus iš viso gynybai skirs 380 milijardų eurų, o tai, indeksavus kainų skirtumą, yra maždaug tiek pat, kiek karinėms išlaidoms skirs Rusija. „Mes neginsime jūsų, jeigu jūs nesiruošiate mokėti savo sąskaitų. Viskas labai paprasta“, – kalbėjo kandidatas į JAV prezidentu D. Trumpas.

Tačiau pinigai dar ne viską reiškia. Nors nuo 2014-ųjų Europa gynybai skiria vis daugiau, šios išlaidos generuoja neproporcingai mažai kovinės galios. NATO neturi savo kariuomenės. Kiekvieną kartą kai Aljansas vykdo misijas, šalys narės joms skiria karius ir įrangą. Jos tampa NATO pajėgomis. Vienintelė karinė technika, kurią turi pati NATO, yra vadinami „AWACS“ stebėjimo

A. Ufarto nuotr.

lėktuvai ir keli stebėjimo NATO bepiločiai orlaiviai „Phoenix“. Aljanso bendrą karinį personalą sudaro beveik 6 milijonai žmonių, iš kurių daugiau nei pusė – veikiantys kariai. Dėl to NATO yra stipriausios karinės pajėgos pasaulyje. Palyginti, antrąją karine galia save vadinanti Rusija turi mažiau nei 1 milijoną karių. Mažiau turi ir karinės technikos. NATO orlaivių bazė – penkis kartus didesnė. Bet bėda ta, kad pusę NATO karinio personalo sudaro JAV kariuomenė. Ir Europa, ir JAV susiduria su šauktnių trūkumu. Nuo 2015-ųjų kovos batalionų nepadaugėjo, o priešingai – Jungtinėje Karalystėje sumažėjo penkiais.

NATO turi dvi aukščiausio lygio strategines vadavietes: sąjungininkų operacijų vadavietę, įsikūrusi Monse, Belgijoje, ir sąjungininkų transformacijos vadavietę, įsikūrusi Norfolke, JAV. JAV pasitraukimo atveju tai taptų milžinišku iššūkiu – tektų kurti visiškai naują vadovavimo

V. Vodolazskiy. Shutterstock nuotr.

struktūrą. Ir ne tik – NATO koncepcija sukonstruota taip, kad misijoms vadovauja JAV. Europiečiai išmano karybą, bet jiems paprasčiausiai trūktų pajėgumų, reikalingų efektyviai kovai ilgą laiką: vadovavimo ir kontrolės, pavyzdžiui, štabo karininkų, apmokytų vadovauti didelėms vadavietėms, žvalgybos, stebėjimo iš bepiločių orlaivių ar palydovų personalo, logistikos pajėgumų, įskaitant oro transportą, ir amunicijos, kurios užtektų ilgesniam nei savaitės laikotarpiui.

Eksperto komentaras Linas Kojala

Rytų Europos studijų centro direktorius, politologas

Prancūzijos prezidentas Emmanuelis Macronas ir vėl pateko į dėmesio centrą. Kovo mėnesį jis pareiškė, kad „negalima atmes-ti galimybės“ siųsti NATO šalių karių į Ukrainą, nes svarbiausia padaryti viską, jog „Rusija nelaimėtų šio karo“. Kilus aistringai diskusijai, politikas po kelių dienų patikino, jog buvo gerai apgal-vojęs, ką sako, ir tai nebuvo atsitiktinumas. Nors greitai atlikta reprezentatyvi prancūzų apklausa rodo, kad prezidento teiginių nepalaiko net 68 proc. respondentų. Ir visgi dviprasmybės Vaka-

rai ilgai neišlaikė. Vokietijos kancleris Olafas Scholzas iškart pareiškė, jog NATO valstybių pajėgų Ukrainoje nebuvo ir nebus. Panašiai pasisakė ir Lenkijos premjeras Donaldas Tuskas.

Būtent praktiniai pagalbos Ukrainai žingsniai šiandien yra patys svarbiausi. Ypač dabar, kuomet si-tuacija fronte krypta agresoriui palankia linkme. Tačiau ilgalaikėje perspektyvoje Europa nepabėgs nuo diskusi-jos apie vaidmenį saugumo politikoje. Jį gerokai susti-printų kalbėjimas vienu balsu – ar bent jau efektyvesnis pozicijų koordinavimas.

Komentaras skambėjo per LRT RADIJĄ ir publikuotas lrt.lt

***„Būtent praktiniai
pagalbos Ukrainai
žingsniai šiandien yra
patys svarbiausi.“***

Užduotys darbui su mokiniais:

- 1 Kaip vertinate JAV skirtą paramą Ukrainai? Kokią svarbą ir kodėl tai turi? Remkitės naujienlaiškio ir savarankiškai rastais šaltiniais.
- 2 Lenkijos prezidentas Duda ragina Europą ginkluotis ir teigia, kad Lenkija priimtų NATO branduolinius ginklus į savo teritoriją. Pritariate ar ne jo cituotam pasakymui „Nori taikos, ruoškis karui“? Pagrįskite savo nuomonę argumentais.
- 3 Europos Komisijos vadovė U. von der Leyen bei Europos Vadovų Tarybos pirmininkas Charles`is Michelis taip pat kalba apie Europos saugumo stiprinimą. Kokias pasekmes tai gali turėti Ukrainai, Lietuvai ir kitoms Europos šalims? Pasvarstykite ir pasidalinkite savo mintimis.
- 4 Ką manote apie Donaldo Trumpo mintis, kad Europos šalys turėtų skirti daugiau pinigų savo saugumo užtikrinimui? Kodėl iki šiol daugiausia Europa rėmėsi JAV teikiamomis saugumo garantijomis? Pasinaudokite istorijos žiniomis apie II Pasaulinį ir Šaltąjį karus.
- 5 Atlikite analizę, remiantis naujienlaiškio, bet ir kitais surastais šaltiniais: kokie yra NATO pajėgumai, o kokie yra Kinijos, Rusijos? Panagrinėkite, ką sako Šiaurės Atlanto sutarties (NATO) straipsniai, ypač sutarties 5-asis straipsnis.

Europos Parlamento rinkimai

Europos Parlamento rinkimus europiečiai laiko svarbiausiais istorijoje – lietuviams aktualiausias saugumas

[Irt.lt](#) Naujausia Eurobarometro apklausa rodo, kad artėjančius rinkimus į EP Bendrijos gyventojai laiko svarbesniais nei bet kada anksčiau. Aktualiausios temos europiečiams: skurdo mažinimas, sveikatos apsauga ir gynyba bei saugumas. Pastaroji tema, kaip rodo apklausa, svarbiausia lietuviams.

Lietuviai norėtų, kad EP turėtų daugiau įtakos. Greičiausiai todėl, kad pasitiki pačia Bendrija. Net 91 proc. lietuvių sako, kad narystė ES-oje šaliai yra naudinga. Taip pat mano ir Malta. Tai aukščiausias rezultatas tarp visų Europos sąjungos narių. Mažiausiai naudos iš buvimo Bendrijoje mato Italija, Austrija ir Bulgarija.- Profesorius Ramūnas Vilpišauskas sako, lietuviai proeuropietiški – nuo pat narystės pradžios. Tam esą gali būti daug priežasčių. „Galimybė išvykti dirbti į kitas ES šalis, galimybė laisvai judėti, taip pat ekonomikos augimas, kuris vyko nuo pat įstojimo į ES. BVP vienam gyventojui Lietuvos atveju išaugo bene daugiausiai iš visų“ – sako VU TSPMI prof. R. Vilpišauskas.

Teigiamai lietuviai vertina ir gyvenimo kokybę. Beveik trečdalis lietuvių sako, kad per pastaruosius penkerius metus jų gyvenimo lygis smuko. Kiek per 60 procentų – kad niekas nepasikeitė. Gyvenimo lygį kilus nurodo beveik dešimtadalis.

Pagal šiuos duomenis patenkame tarp penkių mažiausiai gyvenimo kokybe besiskundžiančių Bendrijos šalių. „Galbūt dar aiškesnis yra ir kontrastas, kada galime pamatyti visai netoli Rytų kaimynystėje tas šalis, kurios yra už ES ribų. Ir kokia ekonominė, socialinė situacija yra ten“, – svarsto R. Vilpišauskas. Visgi politologai abejoja, kad palankumas Europos Sąjungai virs aktyvumu rinkimuose. Paskutinįkart EP rinkimai atskirai nuo prezidento vyko 2009-aisiais. Tačiau priėmimo balsadėžių atėjo vos penktadalis rinkėjų.

Artėjant Europos Parlamento rinkimams, politinės partijos burtų keliu sužinojo numerius, kuriais bus įrašytos į balsavimo biuletenius.

[Lrt.lt](https://www.lrt.lt) Pirmasis numeris atiteko Laisvės partijai. Antruoju numeriu biuletenyje bus įrašyta Lietuvos socialdemokratų partija (LSDP), trečiuoju – Darbo partija. Tuo metu ketvirti biuletenyje bus Lietuvos regionų partija, penkti – Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga (LVŽS), šešti – Lietuvos lenkų rinkiminė akcija-Krikščioniškų šeimų sąjunga (LLRA-KŠS), septinti – Lietuvos žaliųjų partija, aštunti – Tautos ir teisingumo sąjunga (centristai, tautininkai), devinti – Liberų sąjūdis, dešimti – Žemaičių partija. 11-asis numeris atiteko partijai „Laisvė ir teisingumas“, 12-asis – Krikščionių sąjungai, 13-asis – Demokratų sąjungai „Vardan Lietuvos“, 14-asis – Tėvynės sąjungai-Lietuvos krikščionims demokratams (TS-LKD), 15-asis – Nacionaliniam susivienijimui, 16-asis – Lietuvos liaudies partijai, 17-asis – Lietuvos krikščioniškosios demokratijos partijai. Tiesa, nors numerius ištraukė 17 rinkimuose dalyvaujančių partijų, dvi jų – Lietuvos krikščioniškosios demokratijos partija ir Žemaičių partija – planuoja sudaryti koaliciją pavadinimu Taikos koalicija. Tokiu atveju politinė koalicija galės pasirinkti 10 arba 17 numerį biuletenyje.

Europos Parlamento rinkimai vyks 2024 m. birželio 6–9 dienomis. Informaciją, kaip balsuoti, taip pat atsakymus į kitus galimus klausimus rasite čia: <https://elections.europa.eu/lt/>

Lietuviai Europos Parlamente paskutiniai pagal aktyvumą – kaip tą aiškina patys politikai?

[Lrt.lt](https://www.lrt.lt) Šios kadencijos Europos Parlamentui (EP) likus dirbti kiek daugiau nei porą mėnesių, apibendrinamas politikų penkerių metų darbas. Tarptautinis leidinys „Politico“ skaičiuoja, kad Lietuvos europarlamentarai šioje kadencijoje – paskutinėje vietoje pagal aktyvumą.

Lietuviai mažiausiai dalyvavo rengiant teisės aktus tiek kaip pagrindiniai, tiek kaip „šešėliniai“ pranešėjai. Vertinant vien tik skaičiais, parlamentarai iš didžiausių bloko šalių parengė daugiausia pranešimų, tačiau, lyginant vidutinį aktyvumą, darbščiausi buvo mažesnių Bendrijos narių politikai – Liuksemburgo, Suomijos, Portugalijos. Gana aktyvūs ir parlamentarai iš Lenkijos, mažiau – kaimyninės Latvijos, Estijos.

Eksperto komentaras **Matas Baltrukevičius**

Lietuvos nacionalinės bibliotekos Informacijos politikos ir analitikos departamento direktorius, Vilniaus politikos analizės instituto asocijuotasis analitikas

Šiomet Europos Parlamento rinkimai Lietuvoje vyks birželio 9 dieną ir nesutaps su prezidento rinkimais. Istoriškai tai turbūt reiškia, kad rinkėjų aktyvumas bus nedidelis. Vienintelį kartą, kai EP rinkimai Lietuvoje vyko atskirai, juose dalyvavo vos kas penktas rinkėjas. 2019 m. EP rinkimuose dalyvavo pusė ES rinkėjų – aukštesnis rodiklis paskutinį kartą buvo fiksuotas 1994 m. Lietuva 2019 m. europinį aktyvumo rodiklį netgi viršijo.

Pastarieji penkeri metai buvo ES reikšmės kasdieniame mūsų gyvenime įrodymas. Pasauliui susidūrus su beprecedente COVID-19 pandemija, ES sėkmingai koordinavo vakcinų įsigijimą. Prasidėjus brutaliai Rusijos agresijai prieš Ukrainą, o JAV paskendus politinėse intrigose, Europa imasi lyderystės remiant ukrainiečių kovą dėl laisvės, nevengdama peržengti anksčiau neįveikiamomis atrodžiusių linijų – ginkluotės įsigijimai finansuojami iš Europos taikos priemonės. Kaip rodo naujausia Eurobarometro apklausa, saugumas yra klausimas, kuris labiausiai neramina Lietuvos gyventojus. Ukrainos pergalė yra būtina Lietuvos saugumo sąlyga, o ES – viena iš kertinių žaidėjų, galinčių padėti nuo Kremliaus agresijos kenčiančiai šaliai.

Nors ES veikimo modelis toks, kad kertinius sprendimus priima šalių lyderiai, bet žurnalas „Forbes“ jau dvejus metus iš eilės galingiausia pasaulio moterimi pripažino Europos Komisijos pirmininkę Ursulą von der Leyen. Europos Komisijos pirmininką tvirtina EP, todėl rinkimų rezultatai bus svarbus faktorius, kuris lems ar ji turės galimybę likti savo pareigose. Galiausiai, net jeigu ir rinkėjų aktyvumas Lietuvoje šį kartą bus žemas, kiekvieno žmogaus balsas dėl to taps tik dar reikšmingesnis ir daugiau lemiantis.

Komentaras skirtas specialiai naujienlaiškiui „Aš manau“.

„Šiomet Europos Parlamento rinkimai Lietuvoje vyks birželio 9 dieną ir nesutaps su prezidento rinkimais.“

#BALSUOK

Apie Europos Parlamento rinkimus daug informacijos rasite čia:
<https://elections.europa.eu/lt/>

Eksperto komentaras: Gediminas Navaitis

psichologas ir psichoterapeutas, knygų autorius

Laimingas pilietis – balsuojantis rinkėjas

Jau daug kartų girdėta ir skaityta – šie metai rinkimų metai. Tačiau, regis, dar nebandyta klausti: ar daug laimės rinkimai mums suteiks? Šis klausimas gali būti užduotas dar paprasčiau: ar išvis gaišti laiką balsuojant? Kone pusė Lietuvos piliečių randa įdomesnių užsiėmimų – darbuojasi sode, guli ant sofutės ir giliamintiškai samprotauja, kad nėra už ką balsuoti. Praeituose Seimo, Prezidento, Euro-

parlamento rinkimuose balsavo 47–54 proc. rinkėjų. Šiandien, kai vis labiau pripažįstama, kad bene svarbiausias visuomenės būklę rodantis rodiklis yra BNL (bendros nacionalinės laimės) indeksas, nuolat matuojamos ir jo sąsajos su valdymu.

Nustatyta ir išmatuota, kad politinė laisvė ir dalyvavimas politiniuose procesuose lemia visuomenės laimės lygį. Žmonės, gyvenantys laisvoje visuomenėje, yra laimingesni negu gyvenantys totalitarinėse, autoritarinėse valstybėse, kurios riboja žmogaus laisves ir teises. Prieš kelis metus paskelbtoje Pasaulio laimės ataskaitoje (World Happiness Report) nurodoma, kad Afrikos žemyne, palyginti su kitais žemynais, žmonės yra mažiausiai laimingi. Viena iš galimų žemo laimės lygio priežasčių laikoma demokratijos stoka.

„Nustatyta ir išmatuota, kad politinė laisvė ir dalyvavimas politiniuose procesuose lemia visuomenės laimės lygį.“

Komentaras paskelbtas lrt.lt

 Mano balsas.lt

sužinok, kuris
kandidatas yra
artimiausias pagal
tavo pažiūras

Trumpą testą galite rasti čia:

<https://www.manobalsas.lt/index/index.php>

MANO BALSAS LT – tai racionalaus balsavimo sistema internete. Šiame puslapyje žmonės yra kviečiami atlikti trumpą testą ir sužinoti, kurie politikai ar partijos yra arčiausiai jų pažiūrų. Klausimyno pagrindą sudaro visuomenei svarbūs klausimai iš įvairių sričių – švietimo, sveikatos apsaugos, ekonomikos, užsienio politikos, kultūros. Tikimasi, kad žmonės, žinodami politikų poziciją jiems rūpimais klausimais, galės priimti racionalų sprendimą, kuris politikas sugebės juos geriausiai atstovauti.

SKELBIMAI

Dalyvauk Europos egzamine

Populiariausias egzaminas sugrįžta! Užsienio reikalų ministerija ir šiais metais jungiasi prie Europos Komisijos atstovybės Lietuvoje organizuojamo Europos egzamino!

Nesvarbu, kiek tau metų, ar kur esi, išspręsk egzaminą, o tada švęsk Europos dieną. Žinias tikrinsi-me gegužės 9 d. nuo 8.00 iki 23.59 val.

Egzamine laukia 10 klausimų, į kuriuos atsakyti reikės kuo greičiau. Atsakymui į kiekvieną klausimą pasirinkti turėsite ne daugiau kaip po 1 minutę.

Dalyvavimas egzamine – tai jūsų bilietas laimėti vieną iš puikių prizų. Ruoštis egzaminui galite jau dabar <https://europosegzaminas.lrt.lt/>

Išspręsk egzaminą, o tada švęsk! Nes švęsti tikrai turime ką:

- 2024 m. sukanka 20 metų, kai Lietuva prisijungė prie Europos Sąjungos,
- birželio 9 d. eisime balsuoti Europos Parlamento rinkimuose,
- gegužės 9 d. minėsime Europos dieną!

EUROPOS EGZAMINAS

2024 m. gegužės 9 dieną

Lietuvoje geriausiu jaunuoju vertėju šiemet tapo Gantas Novilas Adomkus iš Telšių Žemaitės gimnazijos

Europos Komisija [paskelbė](#) 27 moksleivių, nugalėjusių 17-ajame vidurinėse mokyklose rengiamame jaunųjų vertėjų konkurse „Juvenes Translatores“, pavardes. Šių metų tema buvo „Išdrįsti imtis pokyčių“. Savo kalbinius įgūdžius išbandė per 3 000 kalbos entuziastų – jie išvertė tekstą iš vienos iš 24 oficialiųjų ES kalbų į kitą. Dažniausiai imtasi anglų kalbos; iš 552 įmanomų kalbų derinių moksleiviai iš 701 mokyklos panaudojo 155-ą kalbų derinį – buvo versta iš rumunų kalbos į švedų kalbą, iš čekų kalbos į danų kalbą.

Švęsk Europos dieną

Gegužės 9 d. minime Europos dieną. Tai proga įvertinti Europos vienybės ir Lietuvos narystės Europos Sąjungoje svarbą, taip pat prisiminti ir puoselėti ES vertybes, tokias kaip taika, žmogaus teisės, laisvė, demokratija ir lygybė. Apie visoje Lietuvoje vyksiančius renginius rasite [čia](#).

Atvirų durų dienose apsilankyti kvies 20 ES investicijų naudą simbolizuojančių projektų

Minint įstojimo į Europos Sąjungą 20-metį, Lietuvoje rengiamos atvirų durų dienos „UžmESK akį“, kurių metu gyventojams bus atverta 20 su ES investicijomis įgyvendintų ir jų naudą simbolizuojančių projektų. Tarp jų – Panevėžio STEAM centras, Kauno įmonė „Elinta Motors“, Šiaulių saldainių fabrikas „Rūta“, Gamybos inovacijų slėnis Vilniuje ir daugelis kitų. „UžmESK akį“ – Centrinės projektų valdymo agentūros iniciuotas atvirų durų dienų renginių ciklas, skirtas Lietuvos narystės Europos Sąjungoje 20-mečiui paminėti. Tris gegužės savaitgalius savo įmonių ir įstaigų duris atvers tiek viešojo, tiek ir privataus sektorių atstovai, sėkmingai pasinaudoję ir besinaudojantys ES investicijų suteikiamomis galimybėmis.

